

Gastvrijheid en dat wat de ander meebrengt

“Willen jullie taart?” vraagt Bram Kramer vanuit de keuken. Aan de grote eettafel zitten Anette Sprotte, predikant van de Ontmoetingskerk, Sicco Zijlstra, predikant van de Pelgrimkerk en Bram's echtgenote Aline, samen community builders van de organisatie DeelHem, voor een gesprek over gastvrijheid en hoe je dat vormgeeft in jouw gemeenschap. Bram zet koffie en thee neer met stukken zelfgebakken taart.

Aline vertelt: “Bram kan heerlijk koken, zoals de meeste Urker mannen. Jongens kijken al van jongs af aan af hoe hun moeder het eten bereidt, zodat ze kunnen koken als ze gaan varen.” En dat komt goed uit, want iedere vrijdag stelt de familie Kramer hun huis open voor eenieder die wil mee-eten. De ene week zijn er vier mensen die aanschuiven, de week erop zijn het er tien. “Er is hier altijd genoeg eten, koken is voor ons een middel om gastvrij te zijn”, zegt Bram.

“Dat is een mooie houding. Jullie communiceren dus eigenlijk gastvrijheid in jullie buurt,” reageert Annet. “In het Duits, mijn moedertaal, zeg je gastfreundschaft, dus met de focus op het woord vriendschap. In onze Ontmoetingskerk bereiden zeven vrijwilligers iedere woensdag een maaltijd. Mensen worden niet alleen uitgenodigd voor het eten, maar ook voor een gesprek.” Er schuiven meer dan dertig mensen uit de wijk aan om mee te eten. Annet: “Als je aan tafel zit met elkaar, zoals wij nu ook doen, dan heb je meteen

een ander gesprek dan als je even langsloopt en hoi zegt. Naast het praktische eten, staat de ontmoeting met de ander centraal. Er ontstaat ook iets van een community.”

“Voor mij is gastvrijheid heel wezenlijk, het is het evangelie in de praktijk,” zegt Sicco. “Het is ontstaan voor elkaar en hartelijk zijn. Wij hebben toen we hier gingen wonen als community werkers, gezegd dat we in ons huis mensen wilden kunnen ontvangen. Dus veel vergaderingen en gesprekken doen we bewust bij ons thuis in plaats van in een kerkzaaltje.”

Ook voor Aline en Bram is het openstellen van hun huis vanzelfsprekend. Bram: “We komen allebei uit grote gezinnen, dan leer je omzien naar de ander. Niet omdat het moet, maar vanuit een vanzelfsprekendheid.” Op de bovenste verdieping van hun huis hebben ze twee herbergkamers met eigen badkamer, voor mensen die kortdurende opvang nodig hebben. “Het kan zijn,” legt Aline uit, “dat we een telefoontje krijgen met de vraag: ‘Er staat hier een vrouw, bont en blauw geslagen door haar man, maar ontslagen uit het ziekenhuis en er is nergens plek. Kan ze alsjeblieft

bij jullie?’ Dat kan altijd, maar er moet wel een volgende stap zijn, hebben we geleerd. Mensen kunnen hier bijkomen, maar ze kunnen hier niet wonen.”

“Dat is voor mij een interessante vraag,” zegt Annet, “want waar liggen de grenzen van die gastvrijheid? Op een plek waar ik voorheen werkte hadden we te maken met mensen die agressief waren. Daar merkte ik dat mijn gastvrijheid grenzen heeft en regels moest benoemen.” Ze vervolgt: “Maar de motivatie om onze kerk open te stellen voor de wijk is bijvoorbeeld het verhaal van de oudere meneer die laatst zei dat woensdag de glans is van zijn week.

“Gastvrijheid houdt in dat je niet kijkt naar het verschil, maar naar wat ons verbindt”

Sicco: “Wij hebben in de afgelopen jaren gemerkt dat het moeilijk is om mensen van buiten de eigen gemeenschap te ontvangen.

Fotografie: Rob Ouwerkerk

Wie zitten aan tafel:

Sicco Zijlstra is predikant in de Pelgrimkerk in Haarlem

Annet Sprotte is predikant van de OosterSparne gemeente die deel uitmaakt van de Protestantse Gemeente Haarlem

Bram en Aline zijn samen de bemensing van DeelHem, een missionair project in Schalkwijk

Op woensdag hebben we een inloopcafé met twintig mensen uit de eigen kring. Blijkbaar is de drempel hoog voor anderen. Omdat we graag meer mensen in ons gebouw willen ontvangen, hebben we het plan gemaakt om een ontmoetingscentrum te bouwen. Op het nieuwe gebouw willen we woonlagen creëren om daar een leefgemeenschap te vestigen voor mensen die zich geroepen voelen om zich aan die gemeenschap te verbinden. Daar zullen misschien een paar gastenkamers bijkomen waar iemand tijdelijk opgevangen kan worden. Eigenlijk is het een nieuwe vorm van kerk zijn."

"Zo'n project verandert wel je kerk," reageert Bram. "Klopt," zegt Annet, "de kerk verandert op het moment dat je de ander toelaat. Wij doen dat door wijkontmoetingsfeesten te organiseren waar mensen van verschillende culturen en achtergronden samenkomen. Die mogelijke verandering is het spannende van gastvrijheid, want de ander neemt ook iets mee. Maar vaak is het juist mooi en verrassend." "Precies, gastvrijheid houdt daarom in dat je niet kijkt naar het verschil, maar naar wat ons verbindt," noemt Bram.

Het gesprek loopt ten einde, maar de gastvrijheid aan tafel niet: Aline staat op: "Er is soep, als jullie willen."

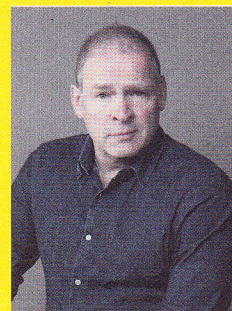
Anke van der Meer

fotograaf en tekstschrijver

Column

GASTVRIJ

Wij brave witte Generatie X-ers, geboren in de jaren zestig, dachten zelden na over het begrip gastvrijheid. Het sprak vanzelf: Nederlanders zijn hartstikke gastvrij, dat weet iedereen! We vieren onze verjaardagen met een huis vol mensen, en ook de rest van het jaar: kom maar langs, soms mag je zelfs blijven eten! Dat ene koekje bij de thee en de particuliere broodtrommeltjes bij de lunch, dat is folklore, juist leuk.

Wel vertelden we elkaar af en toe bizarre verhalen over 'arme landen', zelf was ik bijvoorbeeld in Zuid-Afrika geweest en mijn beste vriend in Syrië en Iran. In die landen leek het wel: hoe armer hoe gastvrijer! Ontvangst, rondgang langs familie, tafel vol eten, slaappleaats aangeboden... terwijl je wist dat ze arm waren, zeker ten opzichte van ons, met vliegtickets in de achterzak ter waarde van twee van hun jaarsalarissen. Wij vonden dat niet raar, wij vonden dat heel bijzonder.

Maar 'Nederlanders zijn gastvrij'. Ik sla nu even veertig jaar levenservaring, fascinerende boeken en gesprekken over en spring pardoes naar mijn eenentwintigste-eeuwse conclusie: je kan veel van ons zeggen, maar gastvrij zijn we niet.

De Islamitische cultuur, de Russen, de Oost-Aziaten, veel Afrikaanse volkeren, allemaal zijn ze in hun privé-omgeving om religieuze en culturele redenen ongelofelijk gastvrij. Net als arme katholieke Napolitanen en Sicilianen. Bij Amerikaanse 'evangelicals' (niet arm, maar wel weer gelovig) kan je, ook als je vertelt dat je uit "Liberal Holland" komt, toch uitgebreid gefêteerd worden. Please stay, de logeerkamer wordt ingericht, pancakes met breakfast, het ontbreekt je aan niets. Het helpt in dat laatste geval (en zeker in Rusland en Napels) helaas wel weer als je wit bent.

"Nederlanders: geweldige schaatsters, veel humor, maar gastvrij?"

Ik beschuldig mijn Nederlandse medeburgers nergens van: ik ben net zo. Geen overdreven gedoe voor gasten, niet elke dag voor tien mensen eten op het vuur hebben 'want je weet maar nooit', graag de visite tijdig weer naar huis, doe ik zelf ook als ik bij mensen over de vloer ben. Écht gastvrij, met Slapen en Groot Onderhoud, ben je voor goede vrienden in nood, en voor familie. De Zweden en de Noren schijnen dat nog sterker te hebben. Het klopt precies: hoe welvarender en drukker bezet, hoe meer op gezinsprivacy gesteld, en hoe ongeloviger mensen zijn, hoe minder gastvrij.

En als land dan? Gekke Henkie toch? Hugenoten! Oekraïners!

Nou: immigranten, economisch op drift of in doodsnood, hebben altijd uitsluitend op ons kunnen rekenen als we wat aan ze hadden. Zo heel veel kwamen er niet in, als ze geen Hollandse familie of geld konden inzetten, in 1939.

De 1 miljoen Belgen die in de Eerste Wereldoorlog letterlijk onder de bommen vandaan vluchtten, werden bewonderenswaardig à l'improviste opgevangen, maar vanaf dag één werd er vooral aan terugkeer gewerkt. 'Gastarbeiders' moesten vanaf 1960 bij entree in onze ontluikende welvaartsstaat netjes beloven dat ze weer terug zouden gaan. Toen ze dat begrijpelijkerwijs niet deden werden we bijzonder vervelend voor ze.

Inmiddels legt onze grootste politieke partij het begrip 'gastvrij' heel interessant uit als: 'vrij van gasten'.

Nederlanders: geweldige schaatsters, veel humor, liefhebbende ouders, harde werkers, ik heb Nederlanders onder mijn beste vrienden. Maar gastvrij zijn ze niet.

Behalve U natuurlijk.

Erik van Muiswinkel

Cabaretier en Haarlemmer

